

Maakunnallinen aikuissosiaalityön työryhmä

Aika: 8.2.2018 klo 13-16

Paikka: Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Matarankatu 4, MAT100

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

1. Kokouksen avaus ja osallistujien esittäytyminen
2. Keski-Suomen järjestämissuunnitelmaluonnos – kommentointi aikuisten (sosiaali)palveluiden näkökulmasta

Järjestämissuunnitelman tarkastelu aloitettiin jakamalla neljälle pienryhmälle aikuisten sosiaalipalveluja käsittelevä osa. Ryhmien keskusteluun lisättiin sen jälkeen teemoja, jotka on kirjattu ryhmien kommentointisuosuuksiin.

Luonnos järjestämissuunnitelmasta on julkaistu 15.1.18 ja on ladattavissa osoitteessa:

http://www.ks2020.fi/wp-content/uploads/2018/01/Jarjestamissuunnitelma_julkaistava_versio_15012018.pdf

Järjestämissuunnitelma on tarkoituksella keskeneräinen, jotta siihen pystyy hyvin vaikuttamaan. Suunnitelmaa kommentoidaan Otakantaa.fi-palvelun kautta osoitteessa:

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/201/>.

Keskustelu

Yleistä pohdintaa ja kommentteja:

Tuleva rakenneuudistus ja järjestämissuunnitelma herättää kysymyksiä ja huolta, integraatiota on vaikea ymmärtää suunnitelmasta. Kysymyksiä herättää työntekijöiden riittävyys, ja vaikuttaa siltä, että vähän kaikkea saa kaikkialta, onko realistista? Onko asiakkaalle selkeää, että kaikkia saa kaikkialta vai pitäisikö olla keskittämistä? Ihmisen pitäisi saada tietoa sieltä, minne ensimmäisenä menee (sote- keskuksen). Sote- keskuksen sosiaaliohjaus edellyttää hyvin laaja-alaista tietoa, jossain vaiheessa tulee raja työntekijän



Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

tiedolle, miten asiakas saa apua silloin? Miten jalkautuva työ järjestetään, sillä siihen tulee varata enemmän aikaa kuin toimistossa tapahtuvaan työhön? Pitäisikö jalkautuvan työn ja toimistossa tehtävän työn tekijät olla erikseen? Työntekijöiden ammatillisuus ja jaksaminen voivat olla koetuksella, jos ei työkavereita näe ja jos työpiste vaihtuu päivittäin.

Palvelujärjestelmä monimutkaistuu esimerkiksi isommissa kaupungeissa, joissa voi olla monta sote-keskusta, mistä mitäkin palvelua saa? Miten kansalaiset tulevat kuulluksi ja ymmärretyksi epäselvissä tilanteissa? Kysyttiin myös, miten velvoittava järjestämissuunnitelma on, mitä tarkoittaa järjestämissuunnitelmaan kirjatut asiat suhteessa käytännön toteutukseen?

Ryhmien koonnit:

Ryhmä 1:

17.11.1 Aikuissosiaalityön ennaltaehkäisevä toiminta

Sosiaalityön kovissa työpaineissa ennaltaehkäisevä työ on jäänyt paitsioon.

s 55-56 Suunnitelmassa on konkreettisia esimerkkejä ehkäisevästä työstä (puheeksi otot, kartoitukset ja kyselyt) ja jos oikeasti onnistuu, todella hyvä. Kunnissa on jo olemassa eri toimijoiden kautta organisoitua vertais- ja ryhmätoimintaa, yhteistyö näiden kanssa.

s. 56 Jalkautuva matalankynnyksen toiminta ”Jalkautuminen messuille ja kesätapahtumiin” herätti kysymyksiä markkinoinnista ja että pitää olla valmiina siihen, että asiakkaita alkaa tulla. Pystytäänkö vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään?

Olisiko hyvä olla oma kappale markkinoinnista ja mainonnasta (tarkoittaa myös aikuissosiaalityön näkyvyyttä)?

Asukkaille, jotka eivät kuulu johonkin ”kohderyhmään” tarvitaan kohtaamispaikkoja. Keskusteluun nousi resurssit, jotta voidaan puhua todellisesta matalan kynnyksen tai ennalta ehkäisevästä toiminnasta. Kritiikkiä esitettiin siitä, että tällaista toimintaa pidetään yllä lähinnä erilaisilla hankkeilla, joilla ei välttämättä ole pysyvyyttä.

Suunnitelmassa s. 56, toinen kappale: ”Neuvonta ja ohjaus annetaan vertaistuki ja ryhmätoiminnan muodoissa” vaatii tarkennusta. - yksilöulottuvuutta ei mainita ollenkaan. Neuvonta ja ohjaus liikunta ja kulttuuripalveluihin ei välttämättä riitä, mitä konkreettisia keinoja (esim. edullisia lippuja/seteleitä tmv.)

Hyvänä esimerkkinä kerrottiin Laukaan Sosku-hankkeen yhteistyöstä terveydenhuollossa, jossa sosiaaliohjaus on otettu hyvin vastaan. Ohjaaja ei tee päätöksiä vaan kartoittaa

tilannetta; tässä voi olla ennalta ehkäisevän työn mahdollisuudet tulevassa sote-keskuksessa sosiaaliohjauksen ja terveydenhuollon toimivana yhteistyönä.

10.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

s.21 Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kytkeytyvät aikuissosiaalityön ennaltaehkäisevään toimintaan. Keskustelussa nostettiin esille, miten näiden käytännön toteuttamista voitaisiin edistää? Hyvinvointikertomuksia tehdessä jää vähälle huomiolle köyhät ja vähäosaiset, miten heidän ääni saataisiin mukaan paremmin? Mitä keinoja voitaisiin käyttää liikunnan ja kulttuurin hyödyntämiseksi.

Ryhmä 2:

17.11.2 Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus

s. 56 viimeinen kappale: ”Tapaamistiheys riippuu asiakkaan tarpeesta” - miten pystytään toteuttamaan niin, ettei ajatella resursseista käsin, vaan asiakkaasta käsin?

s. 57 ” Etsivä sosiaalityö jalkautuu muiden palveluntuottajien toimipisteisiin” Hyvä, mutta riittävät resurssit on taattava. Tämänhetkinen tilanne ei riitä resurssien kannalta, jolloin etsivät työ jää tekemättä.

s. 57 ”Välitystiliasiakkuus” Välitystilin hoitaminen herättää kysymyksiä, suunnitelmassa ei ole mainittu etuuskäsittelijää, ei ole ajankäytöllisesti järkevää, että sosiaalityöntekijä/ sosiaaliohjaaja kirjaa maksuja. Mikä on välitystilin rooli, kuka hoitaa, missä ja millä kriteereillä? Maakunnassa erilaisia käytäntöjä: välitystili voidaan nähdä väliaikaisena siihen asti, kun edunvalvoja nimetään, tai se voidaan nähdä pitkäaikaisena, kun asiakas muutoin pystyy toimimaan ja selviytymään, tai voi olla myös niin, että vuokranasunnon saamisen ehtona on välitystili, kun edunvalvonnan kriteerit eivät täyty.

s.57 ”palvelut saatavilla noin puolen tunnin päästä kotoa”, Mikä joukkoliikenteen rooli? Saadaanko turvattua kaikille alueille palvelut tällä periaatteella?

15.1.1 Täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki

s. 29 Saatavuus ja saavutettavuus: ”Toimeentulotukihakemuksen voi jättää joka sotekeskukseen” Jos kannonkoskinen jättää Jämsässä, kuka hakemuksen käsittelee? Miten ja missä kiireellisyys arvioidaan? Haaste harkinnanvaraisuuden kanssa: Kuka tekee? Miten

taataan määrääjat? Miten toimii käytännössä ylipäänsä? Pitäisikö keskittää toimeentulotukipalvelut samaan paikkaan? Etuuskäsittely puuttuu kokonaan suunnitelmatekstistä. Mitä, jos Kelan toimeentulotukea ei olekaan haettu? Kuka ohjaa? Sote-aseman oma henkilöstö ei voi hoitaa viranomaisen tehtäviä.

Yleisesti toimeentulotukipalvelu herättää kysymyksiä ja että yhden luukun periaate voi jäädä toteutumatta ja asiakasta pompotellaan. Mahdollisuus työntekijän tapaamiseen tulee säilyttää, kaikki ei voi toimia automaattivalinnoilla puhelimitse.

s. 23 **11.2. Asiakasohjaus** - Käsitteet ja termit ymmärrettävään muotoon ja selväksi jokaiselle. Tällä hetkellä asiakasohjaus, asiakasneuvonta, sosiaaliohjaus, palveluohjaus, palveluneuvonta, ei-viranomaissosiaaliohjaus, yms. termit eivät ole selviä. Voisiko ”sosiaaliohjaus” termin hajauttaa esimerkiksi sosiaalineuvonnaksi (infoa) ja sosiaaliohjaukseksi (tavoitteellisempaa työtä), koska näihin sisältyvät eri työnkuvat?

Ryhmä 3:

s. 57 :17.11.3 Sosiaalinen asuminen (ryhmä lähetti vielä erillisen liitteen, joka muistion mukana)

Sosiaalista asumista kommentoinut ryhmä ehdotti, että perustettaisiin monialainen työryhmä, joka pohtisi asumista laaja-alaisesti, ei vain sektorikohtaisesti. Asumista tulee tarkastella asiakkaan/asukkaan näkökulmasta, nyt asumispalvelua arvioidaan organisaatio edellä. Monialaisen työryhmän tehtävänä on tarkastella asumista maakunnan ja kunnan yhteistyönä. Asuntotuotanto jää kuntiin ja palvelut maakuntiin. Asuminen läpileikkaavana teemana eri yhteyksissä. Mitä, jos olisi yhdet asumispalvelut, joissa asiakas saisi ne palvelut, joita hän tarvitsee? Tällöin asuminen pysyisi samassa paikassa ja palvelut liikkuisivat. Kaksoisdiagnoosin haasteet ja siihen liittyvä pompottelu näkyy kentällä. Eri kriteereillä pääsee milloin mihinkin asumispalveluun.

Suomi on soveltanut Euroopan asunnottomuustyön johtavaa lähtökohtaa Asunto ensin – periaatetta. Tarvitaan ensin asunto, joka on edellytys muun elämänalueen muutokselle/kuntoutumiselle ja muiden palveluiden vaikuttavuudelle. Sosiaalityön asiantuntijuuden korostaminen.

s. 57-58: Asumisneuvonta edellyttää enemmän kuin sote- keskuksen sosiaaliohjausta. Se on monialaista yhteistyötä asuntohakemuksesta, monenlaista tukea asiakkaan asumisen onnistumiseksi aina häätötilanteen selvittelyyn.

17.15.Mielenterveys ja päihdepalvelut (ks. ryhmän erillinen liite)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



Jyväskylässä toteutettu päihdepalveluiden hajauttaminen kaupungille ja ksshp:lle ovat aiheuttaneet asiakkaiden pallottelua, palvelun hajauttamisen ongelmat tunnistettiin myös muualla. Päihde- ja mielenterveyspalveluiden eriytyessä monialaisuus ei ole käytännössä toteutunut.

Ryhmä 4:

17.11.5 Työkuntoutus/työelämäpalvelut

s.59 Työnkuvat ovat jääneet epäselviksi: puuttuu työllisyyspalveluiden palveluohjaajat. Tekstissä on, että sosiaalityöntekijä tekee päätöksen kuntouttavasta työtoiminnasta, kuka tekee päätökset työllisyyspalveluissa? Suunnitelmaan lisäys SHL:n mukainen kuntouttava työtoiminta ja sen avaaminen. Saatavuus: työelämäpalveluihin liittyvät vastaanottopalvelut järjestetään sotekeskuksen yhteydessä: Miten kaikki palvelut saadaan myös pienimpiin sotekeskuksiin?

Palvelukuvaus kuvastaa enemmän työllisyyspalveluita. Mitä kuntouttavaa työtoimintaa tarkoitetaan? SHL:nmukaista vai ei? Näitä pitäisi kirjoittaa suunnitelmaan vielä auki.

17.11.6 Sosiaalinen kuntoutus

s. 59-60 ”Sosiaalinen kuntoutus on sosiaalityön ja sosiaalihojauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi... Palvelut tuotetaan asiakassetelipalveluna.

Palvelusetelin rooli herättää epäselvyyttä ja lisää pirstoutumista. Sosiaalista kuntoutusta ei voi pilkkoa sosiaalityöstä. Asiakassetelin määrääjat asettavat haasteen sosiaaliselle kuntoutukselle. Epävarmuutta herättää jakautuminen niin, että julkiselle puolelle jää kannatteleva työ, joka ei ole taloudellisesti niin järkevää. Asiakas voi kieltäytyä setelistä – kunnan tulee järjestää kuitenkin. Eikö sosiaalinen kuntoutus ole vaihe ennen sitä, kun henkilöllä on voimia mennä esim. työkokeiluun. Sosiaalinen kuntoutus koskettaa kaikkia aikuistyön ikäryhmiä. Tarvitaan avaamista siitä, mitä sosiaalinen kuntoutus tarkoittaa asiakassetelillä ja miten kytkeytyy liikelaitoksen työhön.

17.18.1. Sote-keskuspalvelut

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020



s.93 Asiakkaalle tehdään listautumisen yhteydessä hyvinvoinnin ja terveyden kartoitus, jonka perusteella laaditaan hyvinvointisuunnitelma, joka liitetään osaksi laajempaa asiakassuunnitelmaa.

Kuka tekee? Hyvinvointisuunnitelma on laaja, siihen liittyy myös työkykyarvio.
"Hyvinvointisuunnitelmaa seurataan ja päivitetään yhdessä sotekeskuksen työntekijän kanssa". Miten tämä toimii yhtenä kokonaisuutena (vaikka tieto kerääntyy sähköiseen järjestelmään), jos on monta tahoja?

s.94 Sotekeskuksesta saa kaikki palvelut klo 8-18 joka päivä läpi viikon. Miten tämä on huomioitu henkilöstön resurssoinneissa, onko realistista?

Entä miten on ajateltu liikelaitoksen palveluiden yhteys laajentuviin aukioloaikoihin sote-keskuksissa? Onko liikelaitoksen palvelut tarjolla samaan tapaan?

11.2 ja 11.3. Asiakasohjaus ja palveluohjaus

s..23-24 Miten vastuuhenkilö määräytyy? "Paljon palvelua käyttäville asiakkaille nimettävä vastuuhenkilö ja tarvittaessa tehtävä palvelutarpeen arviointi yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa". Kaksiportainen palvelutarpeen arviointi – miten määritty paljon palvelua käyttävän "paljon", jotta siirtyy maakunnan liikelaitokselle?

- Palvelutarpeen arviointiin on lisättävä sosiaalityöntekijä
- Mitä palveluohjaus on?
 - Kuka määrää vastuuhenkilön?
 - Kuka tuottaa palveluohjausta?

Muut kommentit:

Järjestämissuunnitelmassa tulisi huomioida myös ns. väliin putoavat asiakkaat, jotka tarvitsisivat pitkäkestoista, mutta vähäisempää tukea esimerkiksi asumisessa.